

ሱባላላ (+ ሱባይቶ - ንሓሳባ¹⁵ ("ሓሰበላ") ዝፈረየ፣
+ ብዋርሳ ከዓ ካብ ኣቕሓረት ሰበይቲ ምዉት ኃዉ
(ሰንበታይ) ንትእዛዝ "ወዲ እንኩ-ለይቶ": ቅናፍናን እምባ
ካታይን ሸውዓተ ገናሕትን ዝፈረየ ወለደ)

ጋይሶላ¹⁶

ሓይዲቢር

ቡክናይታ (+ ኣድጋዳ)

ጋፋዕታ

ዓንዳጅ ኩማኒት (+ ዓንዳጅ ኣስሚዕ)

ኣፍርሓ በዔራ

ኣብሳዲ (+ ኣምሩ - ኣብ ኣግዓ ጥርቀ ዘሎ ዝፈረየ)

ኣውዓላ ዛቕናይ (+ ዓሳዓሊ + ቦይሊያ + ኩማኒት + ኣብርሃም
+ ዓሊሃሃ + ዒንዳኣሕማድ)

ኣውዓላ ዛቕናይ ንመርዓተ-ወንጌል ንል ኣቢብ እዳ-ዳቸም ኣእቲዩ እንካባኣ

ሃብተሚካኤል (+ ኩማኒት)

ጋዳሩማ (+ ሃብተማርያም፣ ያቕባገርግስ፣ ዳየለ)

ተስፋት (+ ወልዶ + ኣምሳኩ - ካብ ሓጉሳ፣

+ ዕዋልጉማ + ዘረሓንስ + ዲሳ - ካብ ብሩር፣

+ ዘሥላስ - ካብ ለተሥላስ ንል ወልደሥላስ (ቡኮት))

ያቕባት (+ ዎና/ኣና ኩማኒት "ጋማ-ባህ"¹⁷)

15 ብሳሆ:- "ሓሳባ"፣ "ቡክናይታ"፣ "ኣድጋዳ"፣ "ኩማኒት"፣ "ዳየለ"፣ ዝበሃል፡
ብትግርኛ:- "ሓሰበላ"፣ "ቡክናይቶ"፣ "ኣልገዳ"/"ኣድገዳ"፣ "ኩመኒት"፣ "ዛይለ"፣ ተብሂሉ ይጽዋዕ።

16 "....ጋይሶላ ምስ ተወልደ፡ እቶም ኣብ ዓዲ ዝጸንሑ "ዶብዓ" ዝበሃሉ ነቦኡ ነጎዋቱ ንኩሉ
ቀተሉ። ናኡ ከዓ ክምት ቢሎም ናብ ጸድፊ ደርባዎቶ። ....("ሙረ" ኣብ ዝበሃል ልዕሊ ወርዓትለ
ዝርከብ ጎባ) ናይ ሰስሓ ፀባ እናተቀለበ ዓበዩ። ....ምስ ዓበዩ "እንተርታይ" ንዝበሃል ዓርከቦኡ
ተውሓሰኒ ቢሉ፡ እንካብ ንጉሥ ኮናት ጊዙ መጺኡ ንቀተልቲ ኣቦኡ ወደኣቶም...." ዝብል ዛንታ
ኣሉ።

Conti Rossini, Studi su Popolazioni Dell'Etiopia, 78 877-879 ተመልከት።

17 ንመጀመሪያ ጊዜ እንካብ ጉንደር ሹመት ስለዘምጸኡ "ጋማ ባህ" ከምዝተብሃሉ ይንገር።
ትርጉሙ፡ "መምጸኣይ ጋማ" ወይ ከዓ "መምጸኣይ ሹመት" ማለት ኢዩ። ዎና ትንሣኤ'ውን ምሳኣም
ከይዶም ከምዝነበሩ ይዘንቶ። ኣብ ዓዲ ምስ መጹ ግን ብናይ ዓዲ ኢሮብን ሓዞን ናይ ሹመት
ኣጸዋውዓ "ዎና" ይበሃሉ ነበሩ። ምስቲ ሹመት ካብ ጉንደር ዝተውሃበቶም ነጋሪት ኣብ ጉንዳጉንደ
ኣላ ይበሃል።

ዓዶኣውዓላ (+ ስብሓት፣ ዘገርግስ፣ ዓሊማዓር፣ ዓሊጡዑም፣
ዑማርሩጋገ፣ ኣርዓዱ)

ተስፋ-ሓንስ /ሓተ/ (+ ወልዶ፣ ዓዶኣፍራሓ፣ ኡዱዳ፣
ዳፍሡሕ፣ ዓዶዑማር፣ ጉራ፣ ሓይላ፣ ሙሒር፣ ዓቢይ-
ዓዕዳ)

ወልደሓንስ + ዓዕዳ + ኩማኒት + ዓዕሩ (ካብ ርግባዳዊት¹⁸ እተወልዱ)፣
+ ገብረክርስቶስ + ወ/ሥላሴ + ወልዶ፣ + ፋና + ህብቱ (ካብ ኣቅልሹ-
ስርድሶ፡ ካብ ዓሳ-ፍሥሓ-ኣይዶለተይቲ፡ ካብ ሰብሎ-ዓገረለተይቲ እተወልዱ)።

"ኢሮብ" ዝብል ቃል ብርእሱ መሠረቱ ኣብ ምንታይ ከምዝኾነ
ዝተፈላለዩ ባህልታት ኣለዉ።
- ገሊኦም መሠረት'ዙ ቃል ምስቲ ኣብ ላዕሊ ዝተዘርዘረ ሓረግ ወለዶ
ብምትጎኃዝ፡ ኣቦ እንድርያስ ቀዳማዊ (መግዲር) ሮማዊ ስለብምንባሩ

18 ርግባዳዊት፡ መሠረታ ካብ ሰበያ - መርሓየሱስ ወዲ ማሕሌት ኢዩ። መርሓየሱስ
ንወልደዮሓንስ፡ ወ/ዮሓንስ ከዓ ኣገግሽን ዘሚንን ወሊዱ፣ ኣገግሽ ናብ ዓዕፋት ወዲ ቡዶ ዓሳጋርዋ
ኣቲያ ርግባዳዊትን ወልደሥላሴን ወሊዱ። ርግባዳዊት ኣብ ደገይቶ ኣቲያ መርዓዊኣ (ዛቕናይ
ገ/ክርስቶስ) ኣብ ሃልስቲ ምስ ሞተ፡

- ንዕልታ:- "ኃወይ ኃወይ (መሓዛይ መሓዛይ) ዘይትብል መርዓቱ፣
ወደይ ወደይ ዘይትብል ሓማቱ፣
እዙ ኃወይ ክልተ ሻዕ ሞይቱ፣
ኣቲያቶ ዘይበዓልቲ ለይቱ፣
ኃወይስ ኣተወ'ንጋ ኣብ ኣገል እማቱ" ቢላ ኣልቀሰት።

- ርግባዳዊት ከዓ ተንሢኣ መልሲ:-
"ካብ ዝሕፀ ሸውዓተ ዓመተይ፣
ካብ ዝኣቱ ሃልሰይቲ ለይተይ፣ እ
ኣነ ዳኣ ኣቶኹ ኣብ ኣገል እማተይ፣
እዝጊ ምበር ኣነይ ቐቲለልክን ኣሓተይ፣
በሉ ኣሕልፉለይ ኩኩቡለይ ከፍተይ" በለት፡ ይበሃል።

ዓዶኣውዓላን ወዶም ተስፋ-ሓንስን ብሹመት ኣብ ኣሉሉስ (እዳምሳ) ጸኒሖም ኣብቲ ቀብሪ
ተሓወሱ ሞ፡ ኣቦኡ ንተስፋ-ሓንስ "ክረግመካይ ክምርቕካ ትደሊ?" በሎ። "ክምርቕካ እደሊ" ምስ
በሎ፡ "እምበኣር ክምርቕካስ ንካ ሰበይቲ እዚኣ ኣእቱ" ተብሂሎ፡ ኣእተዋ ይበሃል። "ተስፋ-ሓንስ"
ናይ ክርስትና ስሙ እንክኾን፡ ኣቦኡ ዓዶኣውዓላ ዘውጸአሉ ስሙ "ሓተ" ነበረ። ካብ ተስፋ-ሓንስ
ዝወለደቶም ወልደሓንስ፡ ዓዕዳ፡ ኩማኒት፡ ዓዕሩ፡ እንክኾኑ፡ ንበኹሪ ወዳ ወልደሓንስ ዝበለት ስም
ኣቦሕጉኣ ንምዝካር ኢዩ ይበሃል።